

Kyttanen zag dat de mogelijkheden verder strekten, maar om ze te ontwikkelen moest hij zelf de markt ontsluiten. Dat doet hij met Freedom Of Creation, de naam van zijn ontwerpbureau, en met FOC Collection, de merknaam van zijn producten.

Object halves, campagne voor Asics met als thema *What's a left without a right* (2009). Een helft van een object is naar tien invloedrijke bloggers gestuurd, die werden uitgedaagd de andere helft te vinden. De halve objecten zaten verpakt in een blok kunststof dat de ontvanger zelf moest stuk slaan. De campagne is gemaakt i.s.m. het reclamebureau Amsterdam Worldwide.

Monarch Stools (2007). Set van vijf tafels gemaakt van Glass Filled Polyamide met de Selective Laser Sintering technologie (SLS). Prijs € 7997,-

Object halves

Dahlia, lamp. De vorm van de lamp is afgeleid van die van de bloembladeren, die zich laat herleiden tot een wiskundige formule.

Portfolio Freedom Of Creation

Janne Kyttanen was er vroeg bij, toen hij tien jaar geleden besloot alleen nog producten te maken met de 3D-printer. De technologie werd toen voornamelijk gebruikt voor het maken van modellen.

Er zijn waarschijnlijk maar weinig ontwerpbureaus die zoals Freedom Of Creation hun producten aan huis verkopen. Hun pand, aan de Amsterdamse Cruquiuskade, is in tweeën gedeeld. Een deel is studio en kantoor, het andere showroom. Blikvanger in de etalage is een kleine *Fused Deposition Modelling* 3D-printer, die bezig is een model voor eigen gebruik te fabriceren. “De printer staat er om zaken te testen”, verklaart Kyttanen. “Onze producten worden ergens anders geproduceerd. Daarvoor gebruiken we liever de *Selective Laser Sintering* technologie, want die is betrouwbaarder. Bovendien zijn de materialen beter.” Onder de merknaam FOC Collection worden niet alleen producten verkocht die door de studio van Kyttanen zijn ontworpen, in de showroom liggen ook sieraden van Ted Noten en schoenen van de jonge ontwerpster Pauline van Dongen. Goedkoop zijn de producten niet. Een hoesje voor de iPhone kost bijna vijftig euro en de prijs van een lamp kan oplopen tot meer dan tweeduizend euro. “Eigenlijk wist men in de jaren tachtig niet goed wat men met de 3D-printing technologie aan moest. Tot de auto-industrie interesse toonde”, vertelt Kyttanen. “Die zag dat 3D-printing heel geschikt was om prototypes te maken. Dat gaf de technologie een duw naar voren, maar zette haar tegelijk in de hoek van de *prototyping*. Men hing er het label *Rapid Prototyping* aan.”

“Ik hoop dat we over een tijdje ons kantoor kunnen sluiten en dat alle medewerkers hun werk kunnen doen terwijl ze liggen in een hangmat op een strand.”

Dat label hangt er nog steeds, maar er hangt nu een tweede naast, mede door de inspanningen van Kyttanen, namelijk *Rapid Manufacturing*. “Eind jaren negentig ontdekte ik de technologie en zag meteen de mogelijkheden. Ik heb veel kennis op het gebied van computers en *computer graphics*. Sindsdien ben ik gestopt met het handmatige schetsen en ontwerpen, en heb me helemaal op de computer gericht.” Waar hij de eerste 3D-printer zag, kan Kyttanen zich niet meer herinneren. “Het zou op het Internet geweest kunnen zijn of op een beurs. Vijftien jaar geleden waren er veel bedrijven zoals Materialise in opkomst. Ook onderzoeksinstituten als TNO gingen zich met 3D-printing bezig houden.”

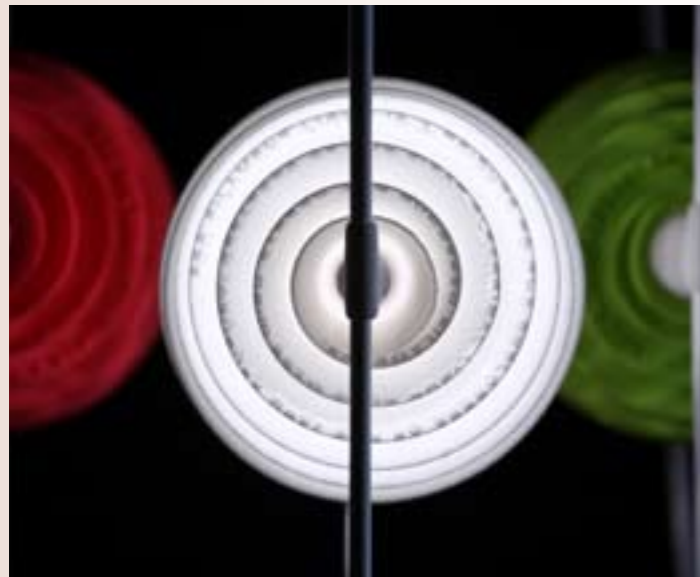
Hangmat

Kyttanen gelooft dat massaproductie en industriële conglomeraten hun langste tijd gehad hebben. De ontwerpen zullen hoe langer hoe meer gedistribueerd worden via het Internet en de productie zal lokaal worden gedaan. En er zal veel meer samengewerkt worden door relatief kleine bedrijven, verwacht hij. “Op deze verwachting heb ik mijn bedrijf gebaseerd. Ik wil komen tot een zo duurzaam mogelijk ontwerp, productie, opslag en distributie. Ik hoop dat we over een tijdje ons kantoor kunnen sluiten en dat alle medewerkers hun werk kunnen doen terwijl ze liggen in een hangmat op een strand.”

Dat Freedom Of Creation een merk zou beginnen was aanvankelijk niet de bedoeling van Kyttanen. “Ik wilde ontwerper worden, maar ik realiseerde me snel dat de productiebedrijven niet zijn ingesteld op de nieuwe manier van produceren en distribueren. Ze vinden het allemaal te gecompliceerd. De interesse is er wel, want ze waarderen onze producten, al vinden ze de prijs vaak te hoog.” In plaats van bedrijven te overtuigen om zijn producten wel te gaan maken besloot Kyttanen zelf producent te worden. “De investeringen zijn te overzien. Dat is een heel verschil met vroeger, toen je als ontwerper enige tonnen op tafel moest leggen om je product te laten maken. Ik spreek wel eens oudere ontwerpers, die me vertellen dat ze in hun hele carrière vijf producten hebben kunnen realiseren. Ik kan er vijf per dag maken. Toegegeven, onze oplages zijn heel laag.”

Diverse *rapid prototyping* bedrijven toonden zich geïnteresseerd om met hem samen te werken. Kyttanen koos in 2002 voor

Filament, lamp. Deze lamp, geïnspireerd op de gloeidraad, is een eerbetoon aan de uitvinders uit de negentiende eeuw.

“Ik besteedde meer tijd aan squash dan aan design. Maar professioneel sport bedrijven is niet gezond, en daarom besloot ik tien jaar geleden om me helemaal te richten op design.”

het Belgische bedrijf Materialise, waarmee hij sinds zijn studie contact had. “Materialise nam een belang in Freedom Of Creation. Als onderdeel van het bedrijf ontwierpen wij de producten die Materialise maakte. De eerste twaalf producten, die we in één maand hebben ontworpen, werden geïntroduceerd op de meubelbeurs van Milaan. Ze werden een succes en dat overtuigde Materialise om met ons het nieuwe merk MGX te starten. Deze merknaam is eigenlijk een bestandsextensie die ik ooit heb bedacht.” Na korte tijd stapte Kyttanen uit MGX, omdat hij het niet eens was met de bedrijfsvoering. “Materialise wilde alleen lampen maken, maar ik zag veel meer mogelijkheden. Meubels, mode en horloges zouden wat mij betreft ook onder het label MGX kunnen vallen.”

Buitenbeentje

Voor Kyttanen was deze situatie niet nieuw. Op de academie kreeg hij weinig ondersteuning bij zijn projecten en was hij vooral op zichzelf aangewezen. Docenten wisten weinig van de 3D-printing technologie en stonden er zelfs afwijzend tegenover. “Ik was de enige die werkte met de computer. Die zou mijn creativiteit de nek omdraaien, zeiden mijn docenten. In feite heb ik mijn eigen curriculum samengesteld en mezelf alles aangeleerd. Ik was op de academie toch al een buitenbeentje, omdat ik naast mijn opleiding professioneel sportte en computerwetenschappen studeerde. Ik besteedde meer tijd aan squash dan aan design. Maar professioneel sport bedrijven is niet gezond, en daarom besloot ik tien jaar geleden om me helemaal te richten op design.”

In 2005 is het merk FOC Collection opgericht. De collectie bestaat voornamelijk uit meubels, lampen en andere producten voor het interieur. Daarnaast werkt Freedom Of Creation in opdracht van reclamebureaus voor merken die iets bijzonders willen. Recent diende Apple zich aan als opdrachtgever. “Voor Apple maken we producten die de iPhone beschermen. Hiervoor hebben we het merk Fresh Fiber opgericht.”

De keerzijde van het hebben van merken en zelf de productie en distributie regelen is dat er weinig tijd over blijft voor de eigen ontwikkeling. “Behalve de productie en distributie doe ik de marketing, het personeelsbeleid en onderhoud ik de contacten met de pers. Maar ik hoop me aan het einde van dit jaar meer te kunnen

Macedonia Wall, kamerscherm. De structuur van de honingraatvormige elementen is afgeleid van die van zeepbellen. Het systeem is onder andere toegepast in het hoofdkantoor van de Bijenkorf in Amsterdam.

Filament, lamp

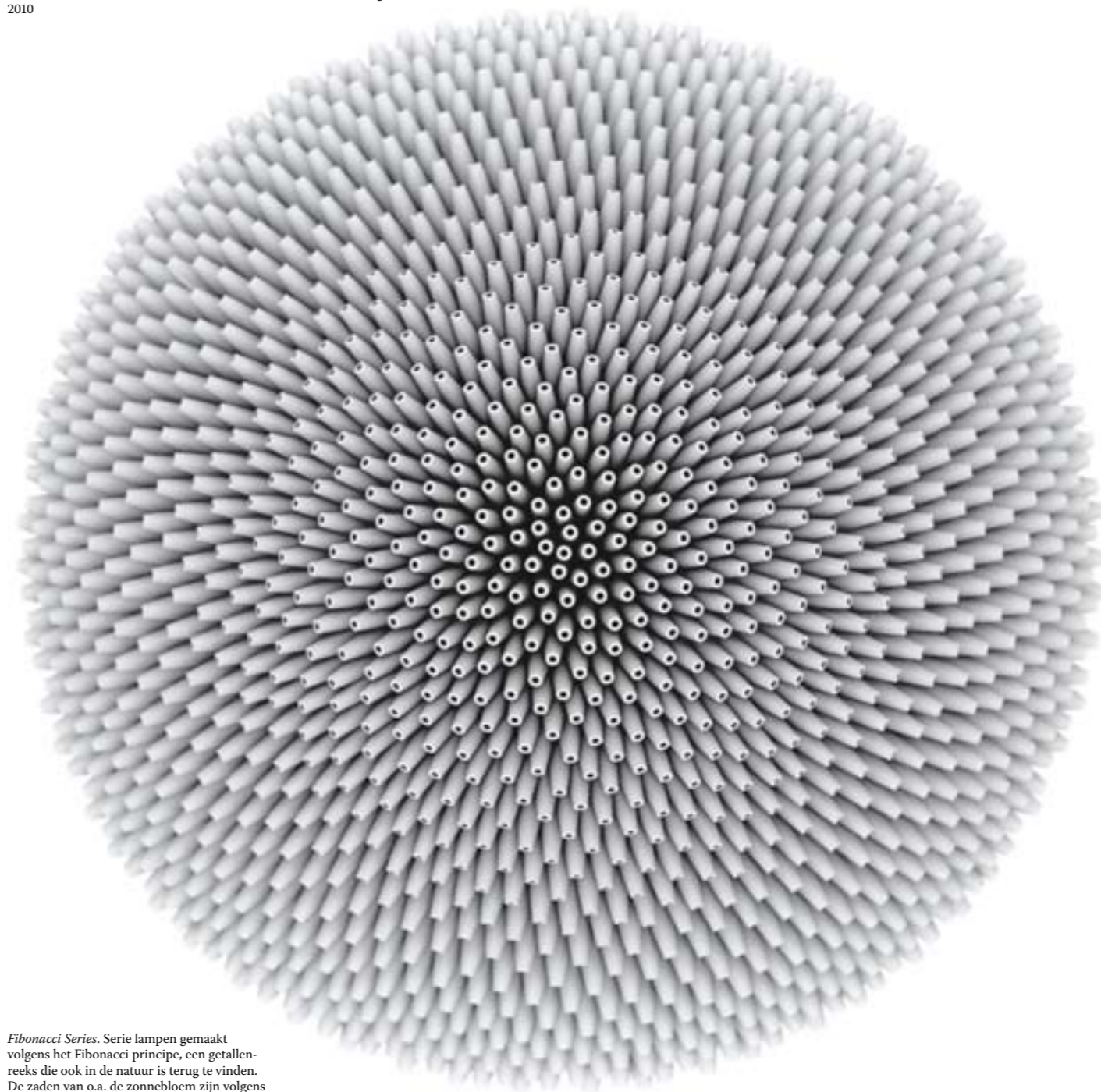

Palm

richten op design. Ik heb nooit een manager willen worden.” Gezien de geringe omvang van Freedom Of Creation er werken naast Kyttanen nog twee ontwerpers en een paar mensen in leidinggevende en ondersteunende functies – weet het bedrijf veel producten op de markt te zetten en veel publiciteit te genereren. De FOC Collection catalogus telt meer dan 150 pagina’s. “Dat komt omdat Freedom Of Creation het enige ontwerp bureau is dat zich helemaal op 3D-printing heeft toegelegd”, is de verklaring van Kyttanen. “Het is allemaal behoorlijk technisch en er komt veel specifieke kennis bij kijken.” Om de kennisontwikkeling bij studenten en jonge ontwerpers te bevorderen deed hij in 2002 een

Palm. Serie lampen geïnspireerd op de vloeiende vorm van palmladeren.

Fibonacci Series. Serie lampen gemaakt volgens het Fibonacci principe, een getallenreeks die ook in de natuur is terug te vinden. De zaden van o.a. de zonnebloem zijn volgens hetzelfde gerangschikt. Kyttanen kreeg voor het ontwerp in 2006 de Interior Innovation Award. De lamp is opgenomen in de collectie van het Vitra Design Museum en het Museum Of Arts and Design.

project voor Young Designers and Industry, waarbij Materialise ook betrokken was. Om de bedrijfsvoering te professionaliseren werd vier jaar geleden elektrotechnisch ingenieur Michiel Dekkers aangetrokken als managing director. Tot dan toe had Kyttanen samengewerkt met ontwerper Jiri Evenhuis, die hij nog van de Rietveld Academie kende. Hij stapte in 2006 uit Freedom Of Creation. “Jiri benaderde me in 1999, omdat hij een soort textiel wilde maken met een 3D-printer. Ik vond het een briljant idee en hielp hem met de technische uitvoering.” Het leverde Evenhuis en Kyttanen zelfs een octrooi op.

Hij hecht er weinig waarde aan, want octrooien zijn voor hem iets van een voorbijgaande tijd. Zoals hij ook voorziet dat de productie- en distributieparadigma's drastisch zullen veranderen de komende jaren. “Over een tijdje heeft iedereen een 3D-printer in huis en haalt men zijn ontwerpen van het Internet. Ik weet dat Hewlett Packard volgend jaar met een 3D-printer voor de consumentenmarkt komt.” Kyttanen verbaast zich er niet over. “We zeggen hier wel eens dat we tien jaar geleden onze tijd twintig jaar vooruit waren, dus loopt Freedom Of Creation nu nog maar tien jaar voor op de rest. Men begint ons nu pas te begrijpen.” ♦

“De investeringen zijn te overzien. Dat is een heel verschil met vroeger, toen je als ontwerper enige tonnen op tafel moest leggen om je product te laten maken.”

Electric Light Shoe, campagne voor Onitsuka Tiger; ontwerp: Janne Kytanen en Mads Thomsen, FOC (2008)

“Over een tijd heeft iedereen een 3D-printer in huis en haalt men zijn ontwerpen van het Internet.”

V-bag. Deze tas is gemaakt met het door Jiri Evenhuis ontwikkelde Layer Manufactured Textiles concept. Het patroon is afgeleid van dat van de maliënkolder.

Street Headphone. De teksten op deze headphone worden door de koper zelf geleverd.

Janne Kytanen met de lamp 1597 D50

Janne Kytanen, 1974, Hameenlinna, Finland
1996-2000 Studie Industrial Design aan ELISAVA Escola De Disseny (Barcelona) en de Gerrit Rietveld Academie, Amsterdam
2000-2002 Ontwerper bij Sinot Design Associates
2000 Oprichting Freedom Of Creation

Prijzen
2003 Best New Corner Award, 100% Design
2005 Red Dot Design Award
2005 Best New Exhibitor Award, 100% Design
2006 Interior Innovation Award, IMM Köln
2007 Young Designer of the Year, Design Forum Finland

Producten van Freedom Of Creation zijn opgenomen in de collectie van diverse musea, waaronder het MoMA, het FIT Museum, het Vitra Design Museum en het Museum of Arts and Design. Janne Kytanen heeft enige jaren als professional squash gespeeld tot een blessure hem dwong daarmee te stoppen.

Maille iPhone case; productie: Fresh Fiber zie ook de premiepagina op p 103 in dit nummer.